

TEZA:

Za przewinienie dyscyplinarne, polegające na niedopełnieniu obowiązku doskonalenia zawodowego, orzeczona przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny kara pieniężna w kwocie 3900 zł jest zbyt surowa. Obwiniona radca prawny jest osobą w podeszłym wieku a także wykazuje brak zrozumienia zasad, celu i znaczenia doskonalenia zawodowego radców prawnych. Wyższy Sąd Dyscyplinarny wziął pod uwagę całokształt okoliczności sprawy i wymierzył obwinionej karę nagany.

WO-34/23

ORZECZENIE
z dnia 23 maja 2023 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:

Przewodniczący: SWSD Marta Stryjek
Sędziowie: SWSD Wiesław Kmiotek
SWSD Mariusz Bochenek /sprawozdawca/
Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Moniki Marukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2023 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego G. F.-J. wpisanej na listę radców prawnych prowadzoną przez Radę Okręgową Izby Radców Prawnych (...),

obwinionej o to że:

- 1) w (...) w okresie od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego w cyklu szkoleniowym obejmującym lata 2018-2020 r. nie uzyskując wymaganej minimalnej liczby 40 punktów szkoleniowych i uchybiając tym samym obowiązkowi określonemu w §7 ust. 1 w związku z §11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzeganiu jego obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały numer 103/XI/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców

prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzeganiu jego obowiązku (tekst jednolity ogłoszony uchwałą nr 29/X/2018 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 12 lipca 2018 r.) w związku z §3 Uchwały numer 209/X/2020 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 24 października 2020 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzeganiu jego obowiązku

tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego stanowiącego naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1166) w związku z art. 14 ust.2 i art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

z powodu odwołania obwinionej radcy prawnego G. F.-J. z dnia 27 grudnia 2022 r. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 25 października 2022 r. (sygn. akt D 88/XI/22)

orzeka:

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 1 (pierwszym) w ten sposób, że w miejsce kary pieniężnej w wysokości 3900,00 zł wymierza obwinionej karę nagany;
2. zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 2 (drugim) w ten sposób, że w miejsce kosztów postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP w wysokości 1.500,00 zł zasądza kwotę 500,00 zł (pięćset złotych) na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych od radcy prawnego G.F.-J.;
3. zasądza od radcy prawnego G.F.-J. koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym KIRP w Warszawie na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych w kwocie 1000,00 złotych (słownie: jeden tysiąc złotych) płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

Orzeczeniem z dnia 25 października 2022 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych (dalej także „OSD”) uznał radcę prawnego G.F.-J. (dalej także „Obwiniona”) winą tego, że w okresie od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego w cyklu szkoleniowym obejmującym lata 2018-2020, nie uzyskując wymaganej minimalnej liczby 40 punktów szkoleniowych i uchybiając tym samym obowiązkowi określonemu w §7 ust. 1 w związku z §11 Regulaminu

zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały numer 103/XI/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (tekst jednolity ogłoszony Uchwałą nr 29/X/2018 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 12 lipca 2018 r.) w związku z §3 Uchwały numer 209/X/2020 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 24 października 2020 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, popełniła przewinienie dyscyplinarne stanowiące naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166) w związku z art. 14 ust. 2 i art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Za powyższe przewinienie OSD wymierzył Obwinionej karę pieniężną w wysokości 3900,00 zł, jednocześnie obciążył Obwinioną kosztami postępowania dyscyplinarnego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w kwocie 1500,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Obwiniona nie zgodziła się z ww. orzeczeniem, od którego wniosła w dniu 3 stycznia 2023 r. odwołanie, zaskarżając orzeczenie w całości. W treści odwołaniu Obwiniona zarzuciła rażące naruszenie prawa materialnego tj. art. 14 ust. 2 i art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, § 7 ust. 1 i §11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku w związku z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych poprzez błędną wykładnię, naruszenie art. 60 pkt 8 lit. h ustawy o radcach prawnych przez błędną interpretację i w rezultacie uchwalenie regulaminu dotyczącego szczegółowych zasad wypełniania przez radców prawnych obowiązku doskonalenia zawodowego. Ponadto, Obwiniona wskazała na naruszenie „§2pkt 3 i 12 Regulaminu w związku z art. 52 ust. 3 pkt 2 u.r.p. i art.41 pkt 4 u.r.p.” przez przekazanie, niezgodnie z ustawą, swoich zadań w zakresie doskonalenia zawodowego radców prawnych innym podmiotom, naruszenie art. 65 ust. 2 ba ustawy o radcach prawnych wobec niewskazania, które minimalne wynagrodzenie uwzględniono przy ustaleniu kary skoro nie sprecyzowano daty przewinienia dyscyplinarnego, naruszenie art. 14 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku oraz art. 70⁶ ust 1 ustawy o radcach prawnych w zakresie kwestionowania podjęcia uchwały w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego. Obwiniona również zarzuciła naruszenie prawa procesowego, tj. art. 170 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k. w związku art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, polegające na oddaleniu przez OSD wniosków dowodowych wobec uznania ich za „niemające znaczenia dla sprawy oraz nieprzydatne dla stwierdzenia okoliczności istotnych w sprawie”, a także zarzuciła niewspółmierność orzeczonej kary.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
zważył, co następuje:**

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie wyłącznie w zakresie wysokości orzeczonej przez OSD kary pieniężnej. Poza zarzutem niewspółmierności kary do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie (dalej także „WSD”) wszystkie zarzuty Obwinionej są chybione i nie zasługują na uwzględnienie. WSD podziela zdanie OSD, że stan faktyczny w niniejszej sprawie jest co do zasady bezsporny, zatem WSD przyjął za własne ustalenia OSD co do stanu faktycznego.

Obwiniona w głównej mierze kwestionuje sam fakt obowiązku doskonalenia zawodowego radców prawnych poprzez brak ustawowego uprawnienia Krajowej Rady Radców Prawnych do uchwalenia szczegółowych zasad wypełniania przez radców prawnych obowiązku doskonalenia zawodowego, nierównym traktowaniu uczestników w zależności od rodzaju szkoleń wskazując jednocześnie, że regulacje są restrykcyjne i dyskryminujące. Należy w tym miejscu zauważyć, że z ustaleń w sprawie wynika, że Obwiniona w okresie szkoleniowym uzyskała jedynie 8 punktów szkoleniowych z wymaganych 40. WSD wskazuje, że przynależność do samorządu radcowskiego, dająca określone uprawnienia, wiąże się również z wykonywaniem obowiązków związanych z tym członkostwem. Jednym z takich obowiązków jest powinność doskonalenia zawodowego. Radca prawny nie wywiązujący się z tego obowiązku podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z treści art. 60 pkt. 8 lit. h ustawy o radcach prawnych, wynika, że do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy uchwalanie regulaminów *„dotyczących dopełnienia obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych”*. Z powołanego przepisu wynika podstawa prawna przyjęcia uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych nr 103/IX/2015 r. z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku. Na marginesie należy pamiętać, że obowiązek szkoleniowy, wynikający z przepisów ogólnych ustawy o radcach prawnych i uchwał Krajowej Rady Radców Prawnych istniał już od wielu lat, przed wejściem ww. uchwały. Uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r. nakłada na członków samorządu radcowskiego obowiązek brania udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu radcowskiego i uzyskania przewidzianego regulaminem minimalnego pułapu punktów szkoleniowych. Zobowiązanie do uzyskania określonej ilości punktów w ramach tzw. szkolenia ustawicznego - jak wyżej wskazano - jest nakładane przez samorząd radcowski w ramach jego ustawowych kompetencji i wiąże wszystkich jego członków. Dobrem naruszonym jest w tym przypadku obowiązek doskonalenia zawodowego radców prawnych, wynikający z dążenia do utrzymania wysokiego poziomu wiedzy członków samorządu, jak również szacunek i lojalność członków wobec organów samorządu radców prawnych, przejawiająca się m.in. poprzez stosowanie się do uchwał organów samorządu. Obowiązek doskonalenia zawodowego dotyczy wszystkich radców prawnych. Zgodnie z §10 ust. 2 regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego

obowiązku, w szczególnie uzasadnionych przypadkach rada właściwej Okręgowej Izby Radców Prawnych może zwolnić radcę prawnego z realizacji obowiązku szkoleniowego, bądź zmniejszyć jego wymiar. Samorząd zakłada więc istnienie sytuacji wyjątkowych, muszą być one jednak szczegółowo wykazane przez osobę zainteresowaną.

Dodatkowo, w związku z tym, że samorząd radcowski organizuje liczne bezpłatne szkolenia Obwiniona mogła uzyskać minimalną liczbę wymaganych punktów uczestnicząc w szkoleniach organizowanych przez inne Okręgowe Izby Radców Prawnych aniżeli macierzysta. W toku sprawy Obwiniona nie wykazała żadnych dowodów na odbycie szkoleń – poza szkoleniami, z których uzyskała 8 punktów, natomiast sama wola wzięcia udziału w szkoleniach poprzez zgłoszenia się do uczestnictwa w takim szkoleniu nie uprawniała Obwinionej do przyznania jej punktów szkoleniowych. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć na budzącą wątpliwości praktykę OIRP, polegającą na tym, iż możliwość wzięcia udziału w szkoleniach organizowanych przez tę Izbę jest uzależniona od braku zaległości w płatnościach z tytułu składek radcowskich. Zdaniem WSD udział w doskonaleniu zawodowym radców prawnych nie może być uzależniony od spełnienia innego obowiązku, jakim jest płatność składek radcy prawnego. Nie wpływa to jednak na odpowiedzialność dyscyplinarną Obwinionej, która – jak wskazano wyżej – mogła zrealizować obowiązek przez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych tak w ramach działalności innych Izb (w tym także Krajowej Izby Radców Prawnych), jak też i poza samorządem.

Przechodząc do zarzutu rażącego naruszenia prawa procesowego, tj. art. 170 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k., poprzez uznanie przez OSD wniosku o ustalenie personaliów osoby zajmującej się szkoleniami w celu przesłuchania jej w charakterze świadka na okoliczność przebiegu rekrutacji na szkolenia zorganizowane przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w dniu 28 września 2019 r. oraz wniosku o pozyskanie stosownych danych z Krajowej Izby Radców Prawnych dotyczących platformy e-learningowej jako „niemających znaczenia dla sprawy oraz nieprzydatnych dla stwierdzenia okoliczności istotnych w sprawie”, WSD podziela stanowisko OSD w tej kwestii. Przeprowadzenie w/w dowodów nie zmieniłoby sytuacji Obwinionej w sprawie albowiem z dokumentów, w tym danych z platformy e-learningowej znajdujących się w aktach sprawy jednoznacznie wynika, że Obwiniona uzyskała jedynie 8 punktów szkoleniowych z wymaganych 40 punktów.

Zgadając się z ustaleniami i oceną OSD dotyczące okoliczności przedmiotowej sprawy WSD uznał jednak, że wymiar kary pieniężnej orzeczonej przez OSD nie jest adekwatny do stopnia zawinienia Obwinionej. Orzeczona kara pieniężna jest bowiem zbyt surowa. Zdaniem WSD orzeczenie kara upomnienia byłoby zbyt łagodne, natomiast kara pieniężna jest karą zbyt rygorystyczną, tym bardziej, że Obwiniona jest osobą w podeszłym wieku. Dokonując takiej oceny WSD wziął pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, a także brak zrozumienia przez Obwinioną zasad, celu i znaczenia wprowadzenia zasad doskonalenia zawodowego radców prawnych.

Odnosząc się do kosztów postępowania dyscyplinarnego przed OSD, WSD zmienił zaskarżone orzeczenie poprzez ich zmniejszenie do kwoty 500,00 zł kierując się małym

stopniem skomplikowania sprawy. Przedmiotowa sprawa sprowadzała się przede wszystkim do oceny materiału dowodowego w zakresie tego, czy Obwiniona uzyskała wymaganą minimalną liczbę punktów szkoleniowych w okresie szkoleniowym 2018-2020, liczba i czasochłonność czynności procesowych, a także rodzaj i stopień zawichości sprawy nie uzasadniał obciążenia obwinionej przez OSD kwotą 1 500,00 zł. Podstawową zasadę prawną rozstrzygnięcia o kosztach postępowania dyscyplinarnego określa norma art.70⁶ ustawy o radcach prawnych, która stanowi, że w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony. W niniejszej sprawie Obwiniona została ukarana, w następstwie czego powstał obowiązek poniesienia przez nią kosztów postępowania, jednakże zgodnie z dyspozycją § 1 ust. 2 nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego - „Ustalając wysokość opłaty, sądy biorą pod uwagę liczbę i czasochłonność czynności procesowych, rozpraw i posiedzeń oraz rodzaj i stopień zawichości sprawy.”.

Natomiast, o obciążeniu Obwinionej kosztami postępowania dyscyplinarnego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1 000,00 zł tut. Sąd orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 1 i ust. 2 zdanie pierwsze ustawy o radcach prawnych, zaś wysokość tych kosztów ustalił w oparciu o § 1 ust. 1 pkt 2 i § 3 ust. 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w zw. z art. 70⁶ ust. 3 ustawy o radcach prawnych obciążając nimi Obwinioną i zasądzając je na rzecz Krajowej Rady Radców Prawnych w Warszawie.

Mając powyższe na uwadze Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji.